

דף ח.

עין משפט א.

הו"מ סימן ז סעיף ז

ז. י. אסור לדיין לדון^א למי שאוהבו ולא למי ששונאו, אע"פ שאינו אויב לו ולא מבקש רעתו. אלא צריך שיהיו הבעלי דינים שווים בעיני הדיינים ובלבם.
ואם לא היה מכיר שום אחד מהם ולא את מעשיהם, אין לך דיין צדיק כמוהו.

* יא. אם אינו אוהבו ממש וכן אינו שונא אותו ממש,^ב האיסור לדונו הוא רק ממידת חסידות.

* יב. אבי החתן ואבי הכלה^ג אינם דנים זה את זה, אבל יכולים לשבת ביחד לדון אחרים.

* יג. רב דן תלמידו, וכ"ש לאב תלמידו.^ד

* יד. דיינים הפסולים לדון משום אהבה ושנאה^ה יכולים הם להושיב דיינים כשרים. ואין הבעל דין נאמן לומר שהדיין הוא שונאו או אוהב לשני אלא עם ראייה לדבריו.

א. מימרא דרב פפא בכתובות ק"ה ע"ב, ורמב"ם בהלכות סנהדרין פכ"ג, ואם עבר ודן אוהבו או שונאו הדין דין, כ"כ בהגהות אשרי, וי"א דבשושבינו או שונאו שלא דיבר עמו ג' ימים מתוך איבה אינו דין כ"כ בטור.
וה"ה דאסור לדון בן שונאו כ"כ בספר פעמוני זהב (אנקאוה).

ב. כ"כ בתוס' סנהדרין דף ח' ע"א ד"ה פסילנא. וע"כ בזב"ל"א, יכול לברור אוהבו דהג' הוא יכריע, אולם בעיר שושן כתב דלא טוב עושין עיין בסמ"ע. וה"ה פועליו, שכיריו או אושפזיה, כ"כ בש"ך אבל לברור קרוב או פסול דפסולו מן התורה לא מהני.

ג. אפי' ב"ד קבוע, אבל לדון אחרים מהני, כ"כ בב"ח.

ד. אע"פ שנתן לו שכר לימוד הבן, כ"כ הסמ"ע.

ה. כ"כ במהרי"ק ומהר"י. אבל הפסולים מחמת קירבה אין להם להושיב אחרים כ"כ בנתיבות אם לא שיש מנהג.

* טו. המנדה חבירו מצד שזלזל בכבודו יכול לדונו ^ו מאחר שאינו שונאו.

עין משפט ב. חו"מ סימן טו סעיף א

א. כל דין שבא תחילה לפני הדיין ^ז, צריך לדונו, אם לא שהוא ^ח ת"ח אפי' בא לבסוף צריך להקדימו, ^ט ומצוה ג"כ להפך בזכותו מה שיכול.

* ב. גם אם קרובו של הדיין בא לדון צריכים לדון אותו תחילה מפני כבוד החכם. ואם פתחו בדין אחר אינו צריך להפסיק, משא"כ בת"ח שבא לפניו גם אם פתחו ^י בדין תחילה לאחר מפסיקין ודנין אותו תחילה, שלא יתבטל מתלמודו.

עין משפט ג.ד. חו"מ סימן ח סעיף ד
עיין לעיל דף ז: עין משפט ו

עין משפט ה. או"ח סימן קצב סעיף א

א. היו המסובין שלשה חייבים בזימון ^כ שאומר אחד מהם נברך

והסמ"ע כתב דוקא שפטר אותו מהנידוי, אבל בלא פטרו מפקפק בזה, ונלמד דבר זה מרמי בר חמא בקידושין דף ע' ע"א. ועוד עיין לקמן סי' ל"ג סעיף ו'.

ז. מר"ל בסנהדרין דף ח' ע"א. ולא תלוי בביאה לביה"ד. אלא משעה שהעמיד עצמו לפני הדיין, והדיין הכין עצמו לשמוע טענתו. סמ"ע ס"ק א'.

ח. משבועות ל' ע"א, וכתב הב"ח אפי' שלח שלוחו מהא דרב ענן בכתובות ריש דף ק"ז, ועיין קצות ס"ק א' דחילק בין שלוחו דעומד לפניו תדיר למורשה של ת"ח. ואפי' בא הת"ח בסוף מקדימין אותו דעשה דכבוד תורה עדיף כתירוץ השני שם בתוס' דאית ביה את ה' אלוך תירא לרבות ת"ח. ועדיף מעשה ד"כקטן כגדול תשמעון".

ט. משבת קי"ט. וכתב הסמ"ע דאין ת"ח בזמנינו, ובש"ך ס"ק א' הביא תשובת ר"י מטארני דלדבריו משמע שיש ת"ח בזמנינו, וכן הב"ח כתב דאף בזמן הזה לא יהיה נגרע מאלו היה בורר לדיין, שצריך להפך בזכותו יותר.

י. ודלא כהב"ח שהשיג על מור"ם בזה. ועיין סמ"ע ס"ק ה'.

כ. ובפתח הדביר אות ד' כתב דברכת הזימון מן התורה אפי' בג', אבל היפה ללב אות א' כתב דבג' הוא מדרבנן אבל בעשרה שיש הזכרת ה' מן התורה, וי"א דגם בעשרה הוא מדרבנן, ועיין בכה"ח אות א'. ושם מש"כ בשם הזוהר בענין אמירת הזימון.

שאכלנו משלו, והם עונים ברוך שאכלנו משלו ובטובו חיינו ^ל, והוא חוזר ואומר ברוך שאכלנו משלו ובטובו חיינו ^מ.

א. ב. גם אם הם ד' טוב יותר לומר נברך שאכלנו כדי לכלול עצמו ולא "ברכו" ^נ שאכלנו משלו.

א. ג. אם הם עשרה ^ס צריך להזכיר שם ה' שאומר נברך אלהינו וכו' והם עונים ברוך אלהינו שאכלו משלו. ואין לומר לאלהינו בלמ"ד ^ע.

א. ד. בין שיהיו עשרה או מאה או אלף או יותר כך הם מברכים ואין משנים מנוסח זה, וכל האומר "מטובו" ^פ או במקום חיינו "חיים" הרי זה עם הארץ.

עין משפט ו.ז. חו"מ סימן יא סעיף ב

ב. ג. שליח ביה"ד נאמן לומר שהנתבע קילל הדיין, או אותו, או שאינו

אם הבן מברך יאמר ברשות אבי מורי ואם יש כהן יאמר ברשות הכהן, ועיין בכה"ח אות ב' דבשבת נוהגין להוסיף ברשות שבת מלכתא, ובסוכה מוסיפין ברשות ז' אושפיזין עילאין קדישין, וכ"כ הבן איש חי. ואין מזמנין אלא על הפת לדינא וכ"מ מדברי הזוהר פ' בלק דף קפ"ו ע"ב, ובשער המצות פ' עקב.

ל. וא"צ לומר ובטובו "הגדול" חיינו, כה"ח אות ז'.

מ. ואין לומר ברוך הוא וברוך שמו גם בעשרה שמזמנים בשם דשב ואל תעשה עדיף, כה"ח אות ח'.

נ. ובברכות ק"ש שאומר "ברכו" את השם, שם שאני כיון שאומר המבורך כולל בזה עצמו לא כן בזימון בבהמ"ז.

ס. ואם טעה המזמן ואמר אלהינו בלי עשרה העונים יענו בלי שם והוא חוזר אחריהם ג"כ בלי שם.

ע. דלגבי ברכה לא נאמר בלמ"ד דכתיב "ברכו עמים אלהינו".

פ. דמשמע רק מטובו ולא כל טובו וע"כ הוא טועה, וגם במילת חיים במקום חיינו מוציא עצמו מן הכלל.

רוצה לבוא, ואז ^ז משמתין אותו על פיו של שליח בי"ד.

- ב. ד. שליח בי"ד אינו חייב ^ק משום לשון הרע.
- * ה. מי שאומר שאינו חושש על גזירת בי"ד ^ר משמתין אותו, כי הוי הפקרות.
- * ו. מוזמן שאינו יכול להופיע לביה"ד, כי צריך ללכת למרחקים, ^ש צריך להודיע לביה"ד ולהתנצל לפניהם, ואם לא עשה כן מנדים אותו בכל אופן.
- * ז. מי שקיבל עליו בי"ד של שניים ולא בא לדין, מנדין אותו בבי"ד ^ת של שלושה.
- ב. ח. אם אין להם בעיר בי"ד, והנתבע אמר קבע לי זמן כב"ד במקום אחר ואלך עמך, ^א בני העיר יכולים לקבוע לנתבע זמן.
- ב. ט. שליח בי"ד שאמר פלוני שלחני, בשם אחד הדיינים, ולא רצה

^ז. מבתרא דף קי"ג ע"ב. ופירוש משמתין שם - מיתה בנידוי או בחרם ב"מ. ומה שמשמתין על פיו של שליח בי"ד מ"מ לא כותבים עליו פתיחה של שמתא עד שיבואו עליו שניים ויעידו שלא רוצה לבא, דלחסרו ממון של כתיבת השטר לשכר הסופר עד אחד לא נאמן להפסידו ממון. כ"כ בסמ"ע ס"ק ה'. וה"ה דאינו נאמן השליח לומר שהכה אותו כדי להכותו על פיו.

^ק. הגהות מיימוניות פכ"ה סנהדרין. וגמ' בפ' אלו מגלחין. וציין אותם הרמ"א בסוף סי' ח', ואפשר דמותר מכיון שכוונתו לתועלת.

^ר. ואם אומר לא אדון לפניהם אלא לפני בי"ד אחר, בזה עיין לקמן סי' י"ד מתי יכול לומר כן.

^ש. ממהרי"ק שורש י"א.

^ת. ב"י בשם תשובת הרשב"א. והסמ"ע כתב דהשניים מנדין אותו כבי"ד של שלושה ונידויים כב"ד גמור. וקבלה של שניים היינו בקנין, כ"כ הסמ"ע בס"ק ז'.

^א. היינו שלא צריך שבי"ד יקבע הזמן, ובני העיר יכולים לקבוע. ובספר באר שבע כתב בראובן שתובע את שמעון ושמעון אומר לו לא אכנס לדון איתך עד שתודיעני תביעתך. הדין עם ראובן דעביד איניש שלא לגלות טענותיו עד בי"ד. והש"ך דחה ראייתו וחלק עליו דהנתבע חייב להודיעו תביעתו. ועיין חכם צבי סי' קס"ט.

לבוא, אין כותבין עליו פתחה של שמתא עד שיאמר בשם שלושתן.
ואם יש מומחה חולקין לו כבוד, ומזכירין לו שם המומחה.
וכל זה בהלך השליח להזמין ביום שאינו ידוע לישיבת הדיינים, אבל
ביום הידוע לכל שביה"ד יושבין בו, אע"פ שבא השליח בשם **א** אחד
הדיינים, כאילו בא בשם שלושתן.

ב. וכתב הש"ך ודוקא שאותו אחד שמזכיר משמו ההזמנה לא הפחות שבכולם, אלא שזה
ע"ש.